

BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU

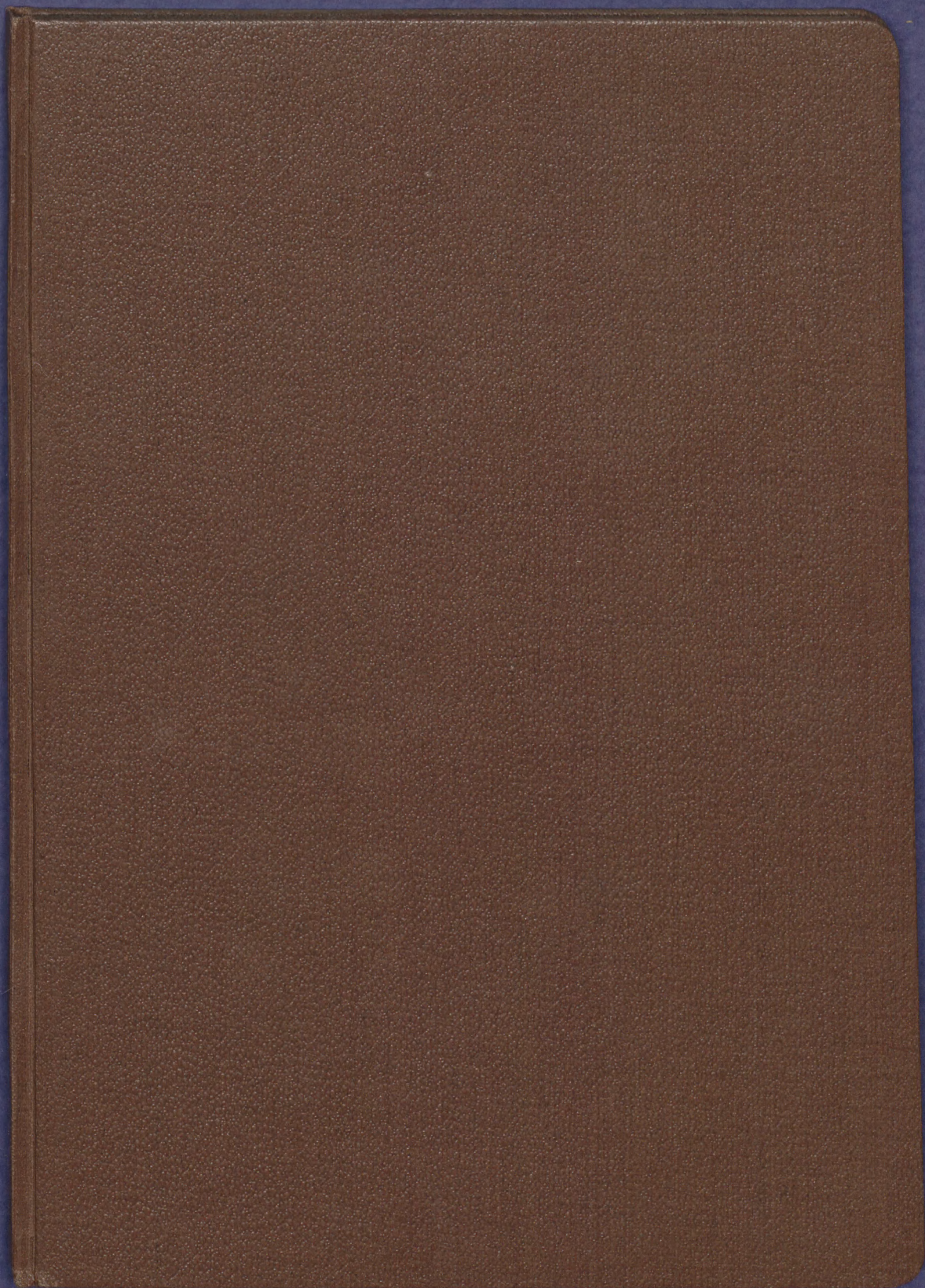
Inc. 15. Q

INKUNABUŁY

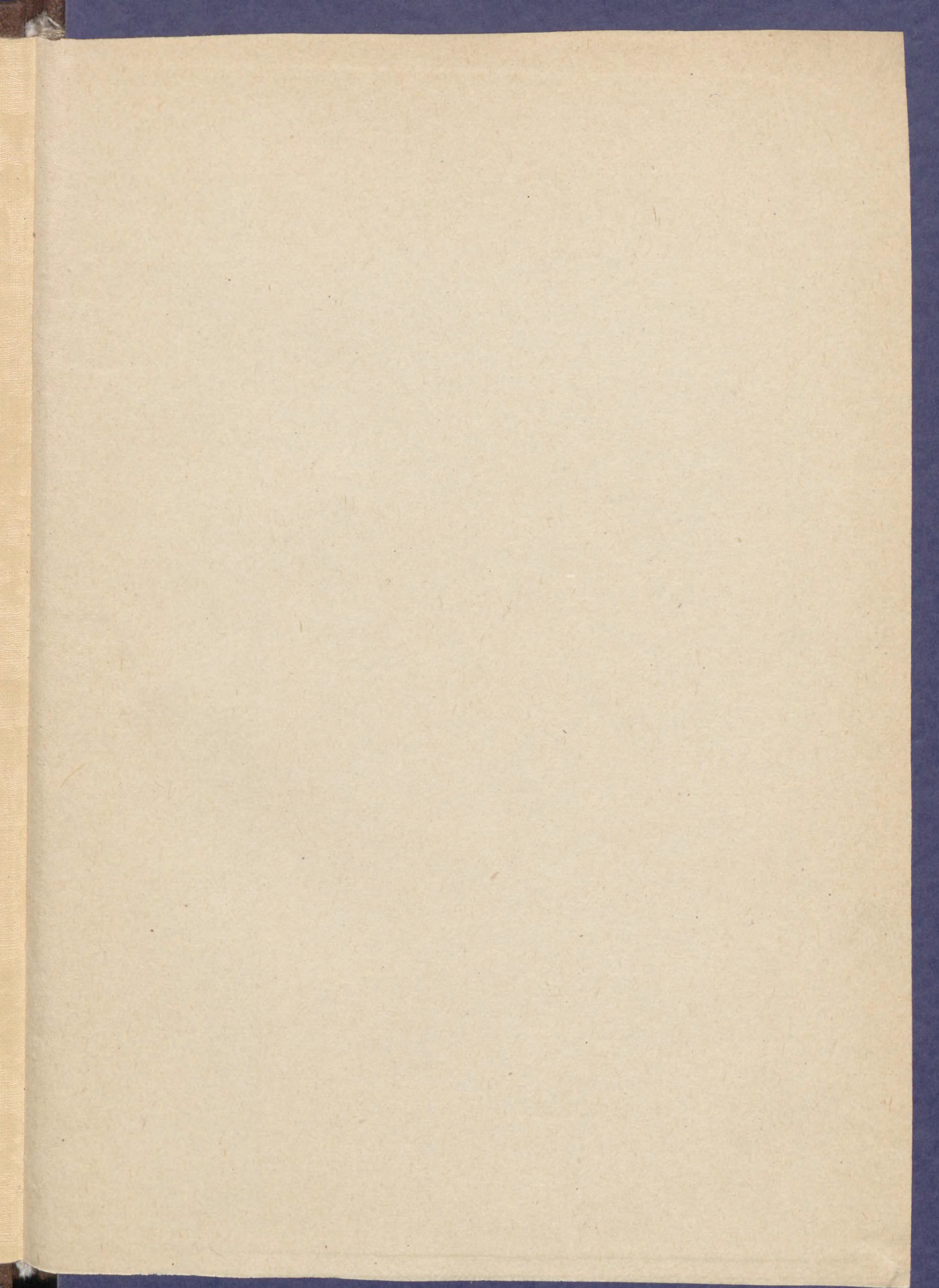
Stella clericoy cuilibet
clerico summe necessaria

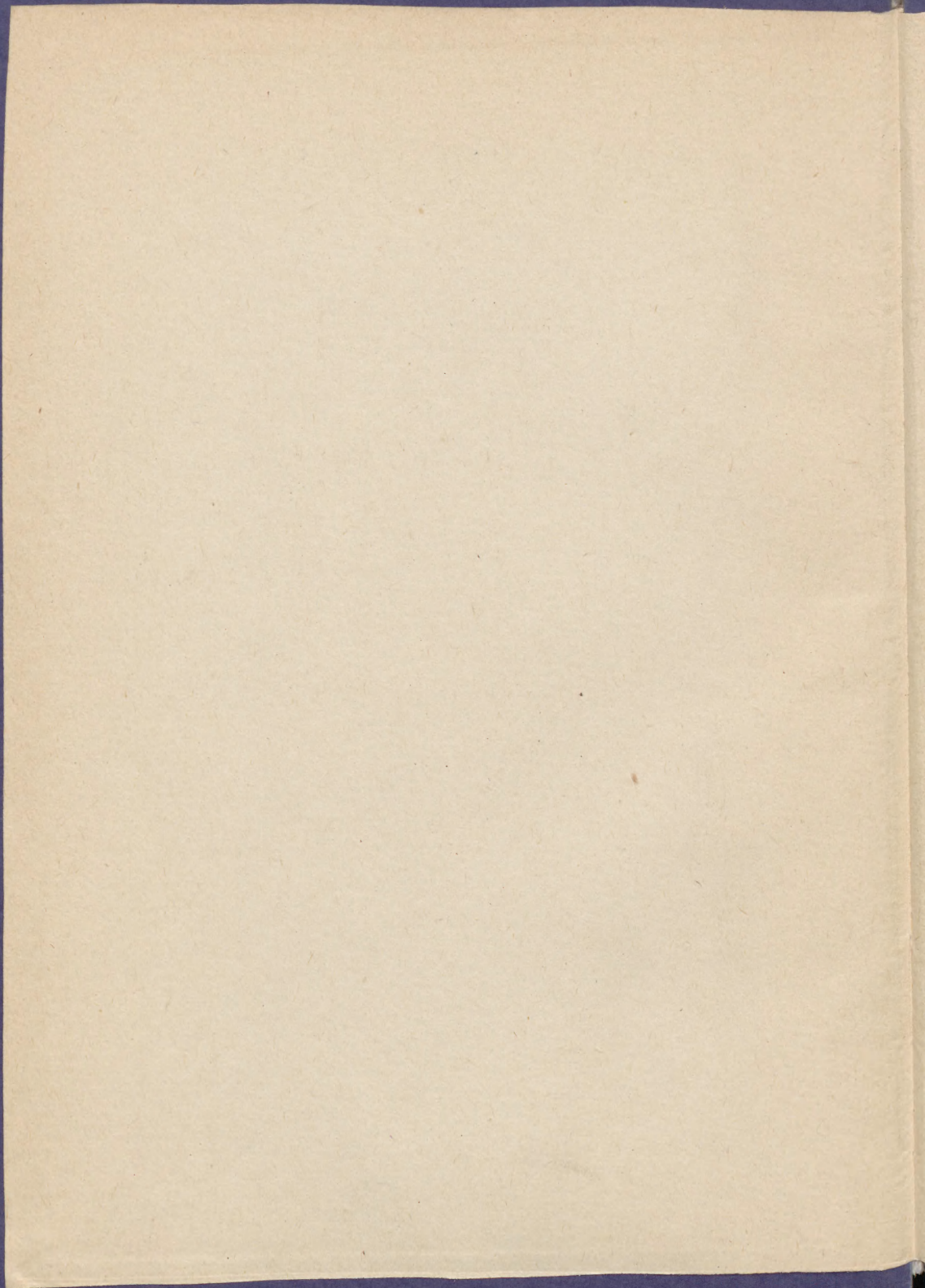
HCC 15003
VKL 1101

245

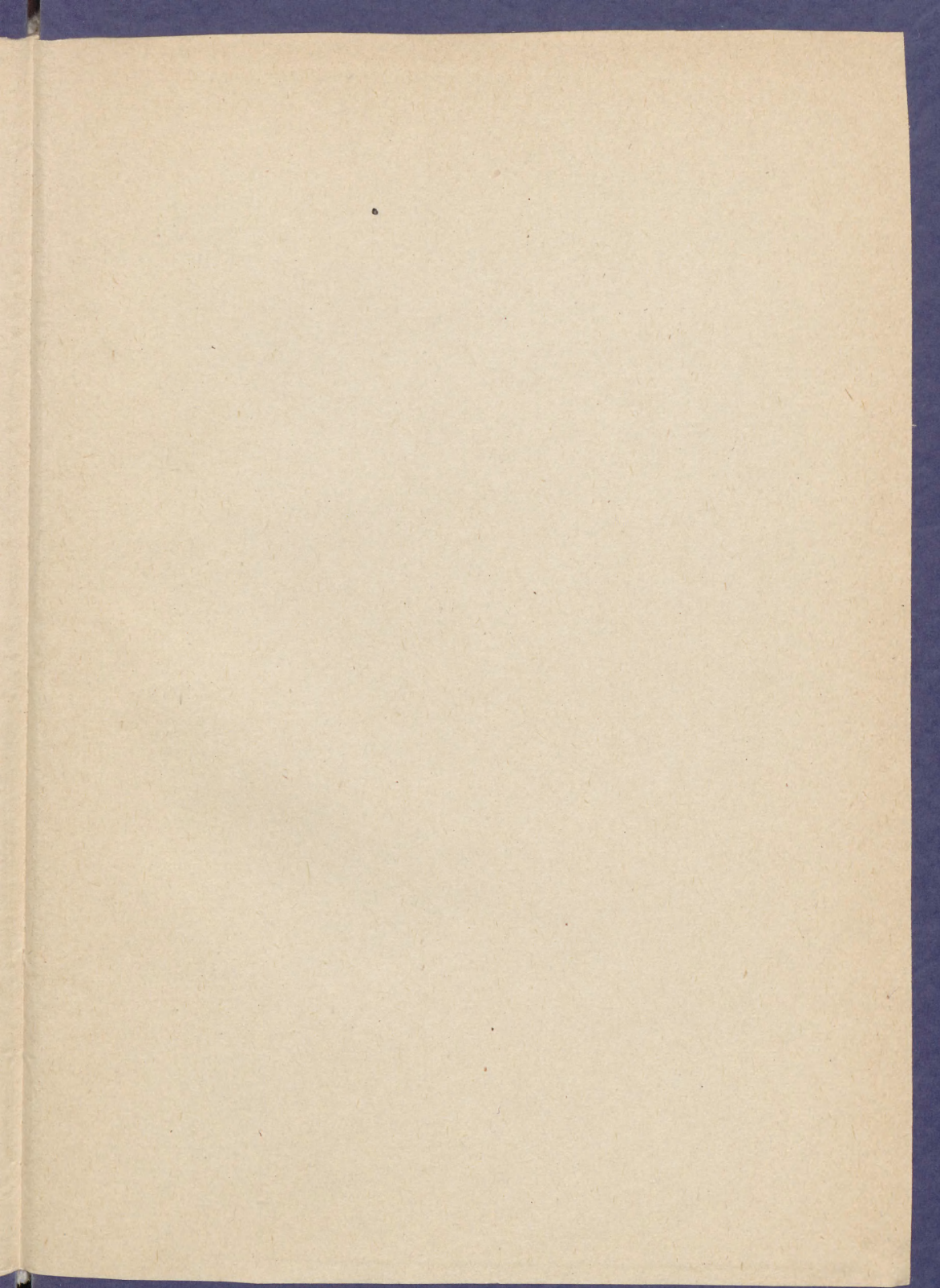

1197294

Stella clericorum cuilibet
clerico summe necessaria

[Faint, mostly illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

HCC 15003
VKL 1101

**Tractatus qui stella cleri
coꝝ dicitur feliciter incipit**

Uasi stella matutina in medio nebule.

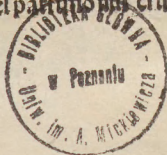
.i. p̄ctoꝝ Propetates h^o stelle matutine p̄nt referri ad
quemlibz doctoreꝝ fidei. i. facit dotē Et p̄tinet i his
p̄tib⁹ Lucis splēdoꝝ fert secū. fert quoq; roꝝ.
Ingens dat letum. vigilansq; decens p̄cit ipsuz

Solem. defectum lune comitans. hyemisq;
Tpe lucescit. cedens estate quiescit

Glosa.

Ucis splēdoꝝ fert secū. vt ibi Glos estis lux mundi. Fert q;
roꝝ. scz in p̄dicatoꝝ. vt ibi Tenebrosa aq; in nubibus aeris.
Ingens ē. vt ibi Ecce sacerdos magn⁹ Dat letū. i. facit au
dientē p̄dicatoꝝ letū. q̄ ē i tenebris ignorantie Vigilansq; dicitur. vt i
bi Beatus seru⁹ que cū venerit dñs inuenerit vigilantē Decensq; dicitur
scz p̄ bonā famā et hōestā p̄uersationē P̄cit ipsū solē. i. xpm q̄ ē ver⁹
sol iusticie. sic miles dñm suū p̄cedit inimicos occidēdo suo gladio
acuto. vt mortui mūdo viuāt xpo Defectū lune comitans. i. sancte
eccie p̄ passionē. vñ Quis infirmat. et ego nō infirmo. Diemiscz
tpe lucescit. i. i tpe tribulatiois apparet i calore fidei Cedens estate q̄
escit. scz in viēte a seruoꝝe luxurie et a ceteris vitijs. vñ Qui potuit
trāsgredi et nō ē trāsgressus Salomō Demēto creatoris tui. zc. A
post. Diuisiones ministrantiū sunt in eccia dei. scz actiui p̄plati et p̄
lati Unusq; in sua vocatoe et in suo ordine vel misterio vel officio
intendat. vt p̄tuolet et virilitē in vinea operet. Un⁹ Eri solom⁹.
Multi sunt p̄lati siue sacerdotes nomine. sed pauci sunt dignitate.
vñ Ap̄ls Vell⁹ ē eē paucos et vtilēs q̄ multos et inutiles. Lucas
Vell⁹ qdē multa. oparij p̄o pauci. scz fideles et veri Hieronim⁹
Si charitas facit p̄ciū in reb⁹ hōestis. nihil chari⁹ deo et hoib⁹ hūiti
bus rōnē bono et vtili pastore Johānes Pastor bon⁹ aīam suam pos
nit pro ouib⁹ suis Un⁹ ter dicitū ē petro Petre amas me. Glosa A
mas me plus q̄ tuos cognatos et amicos. plus q̄ res tpales. pl⁹ q̄
teipm. pascite oues meas Un⁹ dñs in euange⁹ Qui amat aīam suā
plus q̄ me. non est me dign⁹. Ap̄sto. Erunt homines seip̄os aman
tes Illi dicunt seip̄os amare qui suum hōrem et commo dū. pl⁹ dē
ligunt q̄ hōrē dei August. in li. de doctri. christiana Illi vere deuz
diligunt. q̄ nihil aliud q̄ vt nomē dei glorificet exercent Un⁹ de iā
pauci volūt sustinere p̄opt xpm paup̄tatē. contemptū. dolorē. Sed
cupiunt diuitias honores. et suauitates huius mūdi Tales ei nō
suscipiunt curas aīaz vel p̄laturas p̄t onus vel p̄pter iugū dñi. sed
p̄t honore Cura enī aīaz non debet honoꝝi sed oneri

Utriplex enim ē questio quomodo sacerdos vel pastor cur
ram suam intrauerit. vel quomodo in ea vixerit. vel qualiter
eam rexit. vel p̄t p̄t p̄t cruci fixi expenderit. vel p̄t p̄t

quem finem eam suscipere. vel ut pascat gregem sibi commissum s^o
bo et bono exemplo. vel ut pascatur a grege Unde h^o nomē pastor de
riuat ab h^o s^obo pascō scis. et non a pascōr pascēris. Unde ill^o hierē
mie Pastores pascebāt se. et gregē meū non pascebant

A vltima enī rōne reddenda dixit ioseph. i. xps q̄ ē ver^o iō/
seph fratrib^o suis. s. pastorib^o ecciāz Amen dico vob non
videbitis faciē meā do nec ad duxeritis fratrē vestz. mīmū.

Glosa. Qui minimū regit. nō obliuiscit maiorē Un illud Sāgu
nem eius. id est aīam ei^o de manu tua regrā Grego. Tot moribus
digni sunt negligentes pastores q̄ negligūt aīas Un videat q̄sqz
pastor. vel sacerdos quō curā suā intrat. vel quō eam regat. vel q̄lit
in ea viuat. vel p̄p̄t quē finem eā suscipit. vel quō patrimonii cruci
firi vt dictū ē expendat. ne a dño ei obīciat in reddendo rōnē p̄rob
nice Amice sez p̄p̄tūm rez. et non aīaz quō huc intrasti non ha
bens vestem nuptiālē. i. caritatē. qz nō p̄p̄t caritatē. i. deuz q̄ est. vera
caritas curā tuā intrasti vt gregē tibi commissum pasceres s^obo et bono
exēplo. sed vt pascereris ab eo. i. vt negligens et ociosus et viuens
luxuriose. et eo obmurescente dicat dñs Ligatis manibus ne poss
set se defendere. et pedib^o ne possit fugere. p̄ncite cum ī tenebras et
teriores. i. continuo et p̄p̄tue vientes. qz plus dilexit lucrum tempo
rale q̄ aīaz. pro quibus filius dei mortem sustinuit Et qz hie vixit
deliciose et totus suspirauit in peccatis: totus suspirat eternaliter ī
penis Et quantum gloriatus est in delicijs vite huius. tantum lo
cum date ei in tormentis. et facite eum montem in inferno. et ardeat
vt oleum in flamma Unde ysa. Aportat i te faciam sicut gallus
gallinaciū. q̄ portatur de foro pedibus sursum erectis et dimisso ca
pite. et decoquitur in olla. sic tu decoq̄ris in ollā gehennali varijs
cruciatibus. vt pena correspondeat culpē. quia non contrasti non
generasti. et cum alijs maior reputaberis. sicut gallus gallinacius
maior est alijs

Un beneficium alicui porrigitur valde gaudet. sed non q̄
rit p̄mo q̄s sanctorū sit patron^o in ecciā. s. q̄ntū valeat in tem
poralibus Unde iam pauci curant quō curam suā suscipi
unt vel intrant. aut qualiter eam regant vel in ea viuant fm deum
nec symoniā abhorrent. sed heu ipa is m in plurib^o dñat Greg. Si
q̄s ea intēōe gradus ecciasticos vel bñficia q̄rit vt inde hēat vite
necessaria. h peruerso ordine vult celestia mercari Longe enīz me
lius ēēt mendicare vel arare vnde viueret. vnde Jobes. Qui nō in
trat in ouilep ostium. i. xpm. s. ascendit aliunde. ille fur ē et latro.
fur ē furādo sibi s̄tutes ab alijs. latro ē occidēdo aīas Fur n̄ venit
nisi vt furet mactet et perdat Furetur s̄tutes. mactet corp^o z pdat
Glibet pastor et sacerdos
Cāiam in gehennam ignis.
s̄ se tenet habere tria sez scientiam. eloq̄ntiā et bonam vitam.

aaa ij

Sciam debet habere diuorū librorū. ac eorū intelligentiā in qb^o deū
 cognoscat. se et alios. **Uñ Bernar.** Multi multa sciūt. se ipsos autē
 nesciūt Qui seipsum non cognoscit: nihil scit. Hec est enim prof
 barissima scia int̄ philo sophos seculares. dicunt enī. cognosce teipm
Qm̄ August. in li. de sancta tri. dei p̄fert scie celestium terrestriū
 et infernoꝝ: propriam cognoscere infirmitatē. **Uñ 7 bernar.** Dñe da
 mihi scire te. cognoscere me. diligere te **Eloquētiā** dēt habere disere
 tā. vt ea q̄ scit et intelligit alijs predicet. ne abscondat pecuniam dñi
 sui. i. ne sit canis murus in domo. i. eccia. **Uñ ysaī.** Clama ne cesses
 et annuncia popule meo scelera eorū **Tullius** Velius est eloqui cos
 piose et prudent̄ q̄ aliquid sine eloquētia acutissime excogitare. id ē
 eloquētia est scia recte p̄ferendi ex cogitatōe cū ornatu ꝑboꝝ 7 ponē
 dere sintaz. **Idem** Efficacius ē audire q̄ audiri **Idem** sacerdos tes
 netur habere sciam et eloqntiā. **Uñ grego.** In scia sacer dotis nec ē
 venia nec excusatio **Daniel.** alibi ezechiel **Qui** at docti fuerūt fulge
 bunt quasi splendor firmamenti. id est solis. et q̄ ad iusticiam erudi
 unt multos: q̄si stelle in perpetuas eternitates. **Uñ aposto.** Duplici
 honore honorandi sunt sacerdotes. primo propter officij dignitatem
Secūdo propter doctrinam. precipue illi qui fideliter laborāt i euā
 gelio. q̄ ordo fidelium prelatorū ē ꝑcipuus **Uitam** bonā tenet habere
 sacerdos vt que ore predicat ope ꝑpleat. actu. i. **Lepit** iesus facere et
 docere. **Hiero.** Quid ei aliud ē bñ loq̄ aut ꝑdicareꝝ puerle viuere.
 q̄ ꝑꝑrio ore seipsum ꝑdemare. **Orige.** Qui alium nō ūtruit scip̄ do
 cere non pōt **Greg.** Non in ꝑboꝝ splendore predicator gloriē. sed in
 ope ꝑꝑriū. **Hiero.** Doctoris est lapsus manū porrigere ad iutricem
 et errantibus ostendere iter veritatis. **grego.** Bonus doctor est q̄ hu
 milititer seruat disciplinā. et per disciplinā non incurrit superbā **Cri
 lost.** Uis bonus apparere. circa vitā tuā esto hausterus. circa alioꝝ
 rā peccata esto benignus **Audiant** te homies parua mandātem et
 graua facientem. **grego** Lutus vita despiciatur. relet vt eius sermo
 contem̄ retur.

Quis ei pastor siue sacerdos sit sedul^o cura sibi commissa
 9 et in ambone fidelis ꝑdicator vt ꝑco dñi. vt paret dño plebē
 ꝑfectā. in cathedra vt pius et discret^o iudex. in ꝑfessione me
 diator int̄ deū et ꝑctōrē. vñ **Crisost.** Non erram^o modicā p̄niaz in
 iungentes. Nonne melius ē ꝑꝑt̄ miam reddere rōnem q̄ ꝑꝑt̄ crudeli
 tatē. Nam vbi paterfamilias ē largus. dispensator eius non dēt esse
 tenax **Sed** deus est benignus. vt quid sacerdos est austerus.

It̄ etiam sacerdos vel pastor pius in afflictioꝝ compassione
 et hospitalitate. et in elemosinarum ꝑꝑosce largitōe dupli
 ci. scilicet corporal̄ et spūali **Spūalis** cōtinet̄ i hoc ꝑsu **Cor
 rigo** parco ꝑcoꝝ doceo fero ꝑsulo soloꝝ **Corrigo** errantē. parco inimi
 cis. ꝑcoꝝ. ꝑ iūmicē. doceo insipientes. fero iustitias ꝑsulo pusillanimes
 soloꝝ sbulatos **Corporal̄** ꝑciet̄ i ꝑsu **Colligo** poto cibo redio tego

visito. condo. Sunt etiā septē spēs elemosine. Prima est quā hō sī
 bīplī dat. Unde salomon. Miserere anime tue placens deo Idem
 Qui sibi nequā cui bonus. Secunda elemosina ponitur sup̄ pedes
 dñi. quā dat ostiātam mendicantīb; z peregrinīs z hospitiū in hos
 spicio colligendo ppter deum. vnde Esaiās. Frange esurietī panē
 tuum. Augustin⁹. Elemosina est vnguentū quo maria magdalena
 vñxit pedes dñi. i. pauperes qui sunt membra ei⁹ vñgebat. Tercia
 ponitur in gremiū domini. que datur leprosis infirmis z captiuis. p̄
 cipue inter paganos. vnde Ecclesiastic⁹ Abscondite elemosinā in si
 nu pauper. Quarta ponitur in manus domini. quā homo dat vīs
 dñis z orphanis. z illis quos pudet mendicare. z qui magnū defc̄m
 sustinent ppter honorē tpalem. precipue autē quā dat amicis z cogna
 tis z indigentib; Unde illud. Et carnē tuam ne despexeris. Carbo
 Ignotum tibi tu noli preponere notis. Quinta est que ponitur sup̄
 cor domini. cum homo dimittit offensas sibi illatas. p̄bis. iniurijs
 et rebus ablatīs. Unde Dimittite z dimittetur vobis. Sexta ponit̄
 tur in os domini. quando quis offert ad aram pro posse suo ds reb⁹
 iuste acquisitis. vbi offertur sacrosanctū corpus domini pro salute
 viuoz z mortuoz. Et cum quis dat sacer dotib; elemosinā cuiuscūq;̄
 p̄fessionis vel ad calicem vel ad ornamentū z decorem domus domi
 ni. Un̄ apostolus. Operemur bonum ad omnes dum tempus habes
 mus. maxime autē ad domesticos fidei z doctores. scz sacerdotes. q̄
 sunt illuminatores fidei. Septima est cum qua x̄ps totus vestitur. q̄
 datur mortuis qui sunt in purgatorio. Unde in libro Zacharēoz.
 Sancta ergo z salubris est cogitatio pro defunctis exorare. vt a pec
 catis eoz soluant. Sancta pro cōpassione. salubris pro elemosinaz
 largitione. vnde Matthe⁹. Date elemosinā z munda erunt vobis
 omnia. Daniel. Redime elemosinis peccata tua. Bernbard⁹. Ele
 mosina data in vita est lucerna que illuminat animā ne ca dat in te
 nebras eternas. Idem O homo si ieiunas. in hoc non differs a dya
 bolo. quia ipse nunq;̄ comedit. etiā si vigilas. ipse nunq;̄ dormit. si
 p̄tinens es. ipse nunq;̄ coit. si silentiū tenes. ipse nunq;̄ verbis defluit
 in hoc solum maxime diabolum superas: si ad elemosinā operā pre
 stas. Beda. Frustra adoratur⁹ manus suas expandit ad deum. qui
 eas ad subueniendū pro posse suo pauperi non ostendit. Apostol⁹.
 Pietas ad omnia valet Nam si quis lubricum carnis patitur vapy
 labit. sed nō peribit. Hieronim⁹. Non memini me legisse aliquē esse
 damnatū in hoc seculo. qui vitam duxit liberalē. Gregori⁹. Nunq;̄
 est vacua manus a munere aut ppter munus. vbi est archa cordis re
 plera bona voluntate. Augustin⁹. Qui dat ppter presentū pudorem
 vt interpellātis tectio careat. rem z meritum perdit. vi⁹. Da facie le
 ra. sine leticia facie. scz tue. Si dederis perdis rem meritumq;̄ rei.
 Apls. Hilare datorē diligit deus. Augustin⁹. Elemosina eres san
 cta. augens p̄nitia. z minues peccata separās a demonib;. iungens an

gelis. 7 e quasi murus inexpugnabilis circa animā. **Thobias** Daga
na fiducia est elemosina corā deo. omnib; facientib; eam **Idem** Ele
mosina ab omni peccato liberat. 7 non sinit animā introire in tene
bras eternas. **Salomon**. Sicut aqua extinguit ignem. sic elemosina
peccatū. Elemosina em̄ extinguit ignē peccati. ignem ire dei. 7 ignē

Am̄ dictum est de elemosina duplici. scz. **Crotius** gebenne.
spūali 7 corpōali. 7 de spēbus eius cum autoritatib; pbatis

Nunc dicendū ē de suffragiis. quibus sacerdos animab; ex
istētib; in purgatorio tenetur suffragari. quoz; elemosinis vsus est
et vititur. quib; animab; purgandis in penis purgatorij annus p̄ die
statuitur in penitētia in hac vīta neglecta. vel non peracta. q̄ anime
sunt tertia pars ecclesie expectātes in purgatorio liberationē. **Exem
plū** de filiis israel per desertum transeuntib; xl. annis. quod xl. dieb;
trāsissent si cōtra deum non peccassent. **Triplex** em̄ dicitur ecclesia. scz. in
hoc mūdo militans. in celo triumphās. in purgatorio expectās (vt
predictū est) liberationē. quib; q̄tuor modis precipue p̄t subueniri
vñ. **Missa**. p̄ces. dona. ieiunia. q̄tuor ista. **Absoluit** animas. q̄s
purgans detinet ignis. **Qui** ignis 7 cetera pene purgatorij grauiores
et acerbiores sunt q̄ omnes pene martirū 7 omnia genera tormētoꝝ.
que in hoc mūdo a tyrannis potuerint extoritari 7 adinueniri. q̄
animaz; numerus omnū hominū viuentū multitudinē exellit. vñ
Augustin. Nescit quid petit qui purgatorij petit. **Deus** q̄ dul
ce erit in hoc seculo satiffacere **Dico** q̄ ē gētus in purgatorio eē q̄ h
penā sustiere q̄ diu ocul' p̄t claudi l'apiri. 7 q̄ illa pena quā habuit
brūs laurētius in craticula. **Un** vna lacrima de puro corde prola
ta plus purgat q̄ decem anni in purgatorio. tū inter duo mala min'
malum est eligendū. **Un** anime clamant vt **Job**. **Miseremini** mei
miseremini mei saltem vos amici mei. q; manus domini tetigit me.
Duplex em̄ manus intelligit in hoc loco. scz. manus tangentis. s. in
purgatorio animas purgans expectātes liberationē. 7 manus dam
nātis scz. in inferno. vñ **Sachabeoz**. **Sancta** q̄ 7 salubris est cogi
tatio p̄ defunctis exorare. sancta per cōpassionē caroz; salubris p̄ ele
mosinaz; largitionē. 7 orationē fidelium. 7 precipue sacerdotū q̄bus
p̄mittunt aīe. q; elemosine sunt cibus animaz;. orō vero potus. ieiu
nia fidelium magna refectio 7 conuulsiū. pegrinatio caroz; penarū
alienatio 7 ereptio **Indulgētia** vero eis data. pdest put h̄ meruerūt
dum viuerēt. **Un** legitur in cōmendationib; animaz;. **Deus** cui sof
li cōpetit medicinā prestare post mortē. i. indulgētiā. q; ibi anime
sunt de foro ecclesie expectātes liberationē. scz. in purgatorio. q̄s ma
nus dñi tetigit vt dicitur est. **Pre** oibus autē remedijs q̄bus animab;
existētib; in purgatorio p̄t subueniri. **missa** p̄cellit. **Brego**. **Q**uan
tū 7 viuificū donum dei. q; nunq; diuina celebrātur misteria qn̄ ibi
cōcurrant duo virtuosa opera. scz. vnus peccatoris cōuersio. vel ad
minus vnus anime de purgatorio liberatio. **Un** caueāt heredes
parentum 7 caroz; mortuoz;. cōmissarij testamentoz;. 7 maxime sas

7
er dotes et ceteri quibus anime committuntur. vel quorum elemosinis
vivi sunt vel vivunt. ne aliquo modo eis haec remedia subtrahant vel diffe-
rant. quorum vitiatio est. quod per furto et summo sacrilegio eis reputatur. quia
primo mortaliter peccant in deum. quod eas sanguine suo redemit. Secundo in
sanctos et in omnes angelos. de quibus collegio sunt dum liberant. Tertio
peccant in omnes animas exites in purgatorio. quod impeditur eorum absolutio-
ne. Quarto peccant in omnes christianos vivos. per quibus anime liberate a penis
orarent et intercederent ad deum. Pro quibus negligenter tales si non satisfice-
rint in presenti graviter punientur. et in futuro seculo damnabuntur.

Equitur vestra dominum est. ut quis pastor sit sedulus et fidelis solus
licitus per gregem sibi commissum. scilicet per viuis et per defunctis. et non pro-
narum acceptor. quod Christus generaliter uno eodemque pretio. id est sanguine
omnes redemit. ut mereamur a domino directe comedari. dicente Eusebio
ue bone. quod super pauca fuisti fidelis. super multa te constituam.

Et ordine censet ille qui se abiens est a cura sua. nec preest ut
pastor. nec regit ut mercenarius. In illo estimo ordine in quo
nullus ordo sed sempiternus horror inhabitat. Beatus Hieronymus de
ricos aliquid esse quod appareret in vestitu et habitu aut quantum sit
clericus. gestu et actu neutrum exerceret. nec regunt se ut clerici deberent. nec
pugnat ut laici. sed inordinate plures ex eis vivunt in canones et sta-
tuta ecclesie profundes seipos et totum clerum honestate. Et quod cum omni-
bus pueris viventes moribus vita precipiant. omni pena in futuro punien-
tur. unde Origenes. Christus quod quod est peccatum habet suum demonium. et unum
quod quod demonium habet suum supplicium. Attredire ergo vos sacerdotes ad
quod vocati estis clerici et constituti ut dominum est. et fuisse deo in sanctitate et iusti-
cia. unde Apostolus. Non enim vocavit nos dominus in immundicia. sed in sanctifica-
tione. Unde idem. Haec enim est voluntas dei sacrificatio vestra. ut sciat unus
quisque vas suum. id est corpus in sacrificio possidere. quod ambulans in via
immaculata. id est in castitate mentis et corporis. huiusmodi ministrabit in tanti cor-
poris misterio. et ego dominus exaudiam eum. unde Augustinus. Quid prodest si casti-
tas fuerit in corpore. et mentis integritas itus polluit in mente. Celari
Virginitas in corpore nihil prodest si charitas a corde discedat et humili-
tas. necque carnis integritas fuerit. si animus timore superbie corruptus
Beatus Superba castitas non est vera castitas. sed ornatum diaboli prostibulum
Augustinus. Adhaerete o vos sacerdotes in quarta puritate et tremore de-
beret accedere ad istud sacrificium. ad quod Christus accessit sanguine suda-
vit per angustia. ubi ipse sacerdos mirabiliter et ineffabiliter obrulit. Unde
dicat cum propheta. In toto corde meo exquisi te. Cor mundum crea in
me deus. et restaura et spiritum rectum innova in visceribus meis. ut replete dili-
gidet dominum est de sacerdotibus. Cere et digne laudare merces
manifeste cohabitantes cum mulieribus. Adulteris vel fornicari-
bus. vel proprias oves violantibus. vel ebriis vel lascivis. et secula-
ribus pluribus negociis. et vanitatibus implicatis. Committimus enim
confiteris episcoporum et eorum prelatibus. Hieronimus. Aliter erroris
non est nostrum reddere dominum. sed prelatorum. Beatus Bernardus. Integritati

tue sit diligens explorator. nō aliene. Quid ergo de illis iudicandū
est qui sponſam xpi violant. Hieronim⁹. Sicut ſceleftus est ſacroſ
ſancā eccleſiā temerarie deſtruere q̄ domū plebeiā. ita ſceleftus est
ſponſam xpi violare q̄ ſponſam gaudeat. maxime cōgaudet fornicatiōi
et maxime in ſacerdotib⁹ ⁊ religioſis. qui ſunt miniſtri altar⁹. Hie
ronim⁹. Acerbio ⁊a gehenne tormenta ſunt. quibus fornicatores ⁊ ad
ulteri debentur. Idem. Quid tibi cum mulierib⁹ tu ſacerdos q̄ a d
altare dei ſamularis. ⁊ in cuius loco ſtas. Dic ſacerdos q̄ eiſdem la
bijs oſcularis filium ꝑginis. quib⁹ oſcular⁹ es filiam veneris. Qui
da oſculo tradis filium hois. Bernbard⁹. O ſacerdos corpus tuū
efficitur quotidie ſepulchrū xpi. quō ex ore tuo egredit⁹ falſitas. per
quod ingreditur tanta veritas. ſc̄z ipſe xpus. quō oculi tui aſpiciunt
vanitatē q̄ iſpiciūt tāta veritatē. q̄re inan⁹ tue extendunt ad illicita q̄
tractāt tenentē om̄ia. quare te ingurgitas ebrietate. qui ꝑ lenus eſſe
deberes dei bonitate. Auguſtin⁹. Si ſacerdos ſit vas incōtinentie
et libidinis iuxta filium ꝑginis in altari ſtatuet i dolum veneris. et
cum ore polluto ꝑofert verba canonis. os em̄ eius amaritudine ⁊ do
lo plenum eſt. Quis em̄ ore et cum labijs: tū in facie expuit ſalvatoris
et cum ꝑſumit ſumere corpus dominicū in os eius pollutū. leui⁹ cēt
ei q̄ ꝑſiceret ipm̄ in lutum. Bernbard⁹. Vere ſacerdotes q̄ in carne
ambulant deo placere non poſſunt. q̄ placere meretrici cupiunt ⁊ ꝑe
ſumunt. Idem. Turpiſſimū eſt manus deo dedicatas. ⁊ ſacro criſ
mate cōſecratas pudendis mulier⁹ ingerere. ⁊ poſt hoc ſacroſancū
corpus dominicū tangere. Canon. Nullus ꝑſumat audire miſſaz
a ꝑſbzo quē ꝑ certo nouerit habere concubinā. d. xxxij. c. Null⁹. Au
guſtin⁹ in decretali xl. c. De vita ꝑreſbiteroz dicit. q̄ plus placet do
rugitus leonum. ſupemugitus bouum. ⁊ grinitus ꝑozoz ſine ſuum
q̄ cantus in choro ꝑreſbiteroz cantantiū luxuriantū. Gregori⁹ in
decretali xl. c. Si quis ꝑreſbiter diaconus vel ſubdiacon⁹ iacuerit
in infamia fornicatiōis. in hibeo ei introitū eccleſie. donec ſatifficiat
de mala fama ſua deo ⁊ populo. ⁊ ſi non ſatifficiat in hibeo vobis ne
aliquis veſtrū au deat audire officium eius. quia omnes bñdictio
nes vertunt in maledictiones. teſtante Malachia ꝑpheta. Maledi
cam inquit benedictionib⁹ veſtris. quia manus veſtre plene ſt⁹ ſan
guine. Bernbard⁹. O q̄ temerariū ⁊ q̄ nephandū eſt pollutis ma
nibus tractare filium ꝑginis. ⁊ ore ſordido ſumere. Que mens non
rapitur ad eſſum. quis oculus nō erubeſcit. quis auditus nō ter
retur. vbi mundi ꝑccatum ꝑñcitur in ſterquiliniū. i. in os imundi ſa
cerdotis. Virum eſt q̄ talis tunc non veretur angelum dei ſtare iux
ta ſe. qui ſecet eum ꝑ medium. Et tales bene poſſunt vocari ꝑreſb
teri ſuſanne. Auguſtin⁹. O tu indigne ſacerdos noli plus me afflige
re ꝑccado. plus em̄ vulnus ꝑccati tui me ledit. q̄ vulnus later⁹ mei
Idem. Magis delinquent qui iam regnantē in celis contemnunt

peccando scz indigne corpus xpi tractantes z sumentes. q̄ qui cruci-
ciserunt eum ambulante in terris. non quasi crucifigētes. sed quasi
tantei sacramenti indigni cōfectores. z presumptuosi perceptores. q̄a
illi fenel deum crucifixerūt in terris. isti quantū in eis est indigne
tractates z sumentes quotidiē crucifigunt. Ambrosi⁹. Qui indig-
ne xpm sumit idem est ac si ipm interficiat. Augustin⁹. Veli⁹ est
sp̄talia penitus omittēre q̄ indigne tractare vel tangere. Idem In-
ter omnia misericordiē dei opera que ab initio impēsa sunt saluti ho-
minū. nihil mirabili⁹ nihil excellentius. q̄ q̄ pro mundo crucifixus
est dñs. Leo papa. Sagis admiranda dei humilitas q̄ sua maies-
tas. Augustin⁹. Minima gutta sanguinis xpi suffecisset ad redē-
ptionē generis humani. Sed ideo maior copia sanguinis eius data
est. vt copiosior elaresceret xpi affectus nos diligētis. vñ Bernbar.
Patet em amor xpi nos diligētis in vulnere lateris

Tende ergo o homo quantū pro te datum sit. z maxime tu
sacerdos qui corpus z sanguinē tractas domini. Timendū
p̄o ē q̄ dñs tales sacerdotes indignos vt dcm enō exaudiat.
q̄ magis eū ad iracundiā puocant. Vñ illud Prouocauerūt eū filij
eius z non filie. sed bellat in sordibus. i. in peccatis. ideo dominū
non placant. sed magis offendunt eum. Nam etiā loca sacra que tā-
gunt z calcant q̄dā sunt in peccatis obstinati ptamināt. Bernbar-
dus. Sacerdos sine offensa viuat. qui pro offensis iudicem deū in-
terpellat. ne offensum potius ad iracundiā. puocet q̄ cōpescat. Au-
gustin⁹. Maius p̄iudiciū deus. in mundo non patitur ab hoibus
viventibz. q̄ a sacerdotibz carentibz scientia z bona vita. Idē. Pl⁹
placet deo vlulatus canum vel lupoz. q̄ cantus inimicoz. i. clerici
eoz maloz. Grego. Nihil est quod tantū offendat ecclesiā dei. q̄ q̄
indigni assumātur ad regimē animaz. Unde p̄lati q̄dam nunc
ep̄s parum curant quos iam ad ordines recipiant vel admittant.
vel q̄ us in sacerdotes. pmouendos manus imponāt Vñ laici tam
eterum viltendūt. z clauēs ecclesie minime curant totāqz dignita-
tē sacerdotū. qz negligentes z ceci sunt duces eoz. z ducortes cecozū.
Apl̄s. Laudendū est ne cum alijs p̄dicauerim. z ipse reprobis effi-
ciar. Predicāt q̄dam non mechandū. z ipsi mechātur. non furandū
et ipsi furātur. z cetera vicia tam verbis q̄ factis inordinate viuen-
tes pficiunt. Nec omnia predicta p̄latis cōmittimus. z ecclesiasti-
ce correctioni corrigenda

Uos q̄ p̄lati z p̄sbiteri. in vobis pendent anime subditoz
vestro z vobis cōmissoz. P̄sbiter aut̄ dicit quasi p̄bens
iter gregi sibi cōmisso. verbo z vite bono exemplo. etiā pro
posse sp̄ale subsidiū. Et non tm̄ querat lucrum rez temporalitū. sed
an̄m z. pro quibus filius dei mortem sustinuit. Unde dicit dñs
Quem perditam de manu pastoris requirā

Egitur in tercio libro, Regū. cum regina saba in aula salo-
monis esset intuta ordines ministrantiū ad mensam regalez
et oēm ornatum curie ⁊ familie. pre oibus laudauit ordinē
pincernaꝝ. erat em̄ vni⁹ hitus. Aula salomonis significat ecclesiā.
regina mensam. s. summi regis. i. altare in q̄ p̄ficatur tractat ⁊ sumit.
et fidelit̄ ministrat sacrosanctū corp⁹ xpi. cui mense diuersi sacerdo-
tes deseruiūt ⁊ angeli infiniti. q̄ dicunt p̄tutes celoz. Hui⁹ mense. s.
altaris sacerdores sūt pincerne. iō debent esse vni⁹ hitus. i. vni⁹ san-
cte p̄uersationis in aula summi regis. vt possint dicere cū psalmista
In domo dñi ambulabim⁹ cum cōsensu. i. in dei volūtate. Qui pin-
cerne scz sacerdotes pre oibus sunt electi ⁊ cōstituti ad diuina liba-
mina infundēda. ⁊ ad honorē summi regis. ⁊ familie. i. fidelib⁹ pp̄ina-
da. Un̄ eis d̄r per p̄phetam. Fundamini q̄ fertis vasa dñi. i. pp̄as-
rate illi cor: da vestra in omni p̄tute ⁊ mūdicia interi⁹ ⁊ exteri⁹. interi⁹
per charitatē. exteri⁹ per bonā famā ⁊ honestā p̄uersationē. vt dig-
ni sitis bibere de manu dñi vinum mero plenum mixto. ps. Calix
meus inebriās q̄spreclar⁹ est. Cāricoz. Bibite vinū quod miscui vo-
bis. scz in mea passione sanguine ⁊ aqua de meo latere. p̄fluente. ⁊ in-
ebriamini vino mee dilectionis. non tñ dico mero. sed meracissimo. s.
illius v̄ue de q̄ legitur. vt biberent sanguinē v̄ue meracissimū... sang-
uinē filij ḡginis intemperate. Que dico illi⁹ vitis q̄ dixit. Ego sum
vitis vera. ⁊ pater meus agricola est. Nobilis est vinea in qua pater
celestis agricola est. nobilis vitis filius dei est. nobiles palmites scz
apostoli. nobile vinum eius. cui⁹ sacerdotes sunt pincerne. scz illius
sanctissimi vini. i. sanguinis xpi qui p̄fuit de coculari. quod dñs so-
lus in ara crucis dum pateret mortē calcavit. qui oibus scz sanguinē
v̄ue p̄dicte in eum credētib⁹ pp̄inaret meracissimū. que assumpsit hō
factus de mundissima carne gloriose ḡginis marie
ya. Tos sacerdotes pincerne veri salomonis. i. ihu xpi. ⁊ ca-
merarij ⁊ secretarij ⁊ dispensatores ministerioꝝ dei. diligent̄
attendite. inq̄ gradu ⁊ dignitate sitis p̄stituti. scz super omnia
bona dñi. vñ August. Quid potui deus plus facere sacerdotib⁹. q̄
ip̄m creare tractare sumere ⁊ ministrare. Ergo redite ad cor. ⁊ inspicite
te illud insigne p̄iullegiū vestre dignitatis. Quinq; em̄ sunt digni-
tates sacerdotū pre ceteris. Primo d̄r sacerdos quasi sacris doratus
scz sacris ordimb⁹. q; ipse est in summo gradu qui ē sacerdotiū Secū-
do q̄si sacris deditus. i. sacramētis ad sacrificāda sacramēta. Nam
ipse sacrificat sacrosanctū corp⁹ dominicū verbis signis ⁊ pd̄igij
et cetera sacramēta. Tercio d̄r q̄si dans sacra. Dat em̄ bap̄tismū cō-
fessionē penitentiā indulgentiā cū karistiā bñdictionē ⁊ extremā vni-
ctionē. Quarto d̄r sacerdos q̄si sacra docens. docet em̄ p̄bum sancti
euangeliū ⁊ articulos fidei. Quinto d̄r sacer dux. q̄si ducarū p̄ebes.
et iter populo dei ad regna celoz verbo sane doctrine. ⁊ vite bono ex-
emplo. Un̄. Sacris doratus. ⁊ sacris deditus. atq; Sacra docens

7
sacra dans. et dux sacer esto sacer dos. Ber. Elegi mihi in sacer do
rem dignum mansionis habitaculum in vase vitro. quia licet vitru
de vili materia sit. tñ pbatur clarius sup aurum et argentum. sic qui
libet sacer dos quis sit peccator. tñ preluet omnib⁹ alijs rebus. res
gibus et pncipibus. et est dignior omni creatura. Vos estis genus ele
ctum. gens sancta. regale sacerdotium. populus acquisitionis. non solum
temporalis electionis. sed eterne pdestinationis. Elegi autē vos dñs an
te mundi constitutionē. qui nō dum eratis nisi pdestinati. Et est no
tandum qd pdestinatio nihil aliud est qd gratie vel glorie preparatio
scz gratie in presentia et glorie in futuro. Unde augustin⁹ sup illo pbo
Elegi et pelegi. Presbiter siue sacer dos. si deus sic te elegit. redde
roem villicationis tue. quid vel quod in hoc seculo elegeris. dum ds
ultione a te reqret. qd scriptū est. Cui pl⁹ donauit pl⁹ reqretur ab eo

Veneranda sacer dorum dignitas. si digne et sacerdotaliter
o vixeritis. intra quoz manus velut in utero virginis. filius
dei incarnatur. Celeste misterium. quod per vos pater et
filius et spūs sanctus tam mirabiliter operatur. quod vno eodemqz
momento idem deus qui presidet in celo. in manibus vestris est sa
crificium. Gregori⁹. Hoc tam insigni privilegio stupet celum. mira
tur terra. veretur homo. horrescit infernus. cōtremiscit dyabolus: ve
neratur angelica celsitudo. Quid ergo retribuam domino pro omni
bus que retribuit mihi. verbi gratia. Ite qui creauit me dedit mi
hi creare se. qui creauit me sine me. creatur mediante me. Quid ergo
retribuam domino pro tam singulari dono sacerdotij mihi impeso
quod est datum optimū et donum pfectum. quasi dicat nescio. nisi
duo minuta. scz corpus et animā. corpus in seruitutē et animā in lau
dem. vii ps. Lauda anima mea dñm

Considerate erga mirabile vestre excellentie dignitatē. qd vos
deus non solum pre cetero genere ordinauit. sed etiā pre cun
ctis creaturis quas ad laudem et gloriā nominis sui creauit.
vñ dñs. Ego constitui te sup gentes et regna vt euellas pec
cati maculam. et edifices corda hominū penitentia agere volētium
et disperdas errores et plantes virtutes in animabz viuificādis. vñ
dñs. Ego vos elegi de mundo. et posui vos ad grām vt eatis volen
do. et fructū afferatis fidelit operādo. et fruct⁹ vñ maneat in eternū.
gregādo. Ber. Nullus fructus carior deo ē qd fructus animaz. p
quibus morte sustinuit filius dei. Qui em deo in omnibz hominibz
lucrantur animas p baptismū. regenerāt p confessionē. et p peniten
tia reuocant. et eos sacra mēto eucharistie cibant. quasi dicat nullus
nisi sacer dotes. Salachias. Labia sacer dorum custodiunt sciam
scz dei. quia angelus domini exercitū ē. Angelus in conuersatione
angelus in diuinaz gratiaz actione. angelus in ardore charitatis.
angelus in subiectionis humilitate. Salua reuerētia angeloꝝ qz in
finit⁹ ē numer⁹. dico qd maiores est⁹ qd angeli. et peellitis dignitatē

eorum largo modo loquendo. Cui namque angelorum tradidit deus quod
datum est sacerdoti. scilicet Quodcumque ligaueris super terram erit ligatum et in celis
Quia due sunt claves. scilicet scientie et potestatis. date a domino
beato Petro. et ceteris hominibus. non omnibus. sed solis sacer
dotibus et successoribus suis. licet enim solus deus peccata remittit
tat. tamen nunquam vel raro sine suis ministris. id est sacerdotibus. Quod potest
potest probari per leprosos. quos cum dominus munda sset dixit. Ite ostē
dite vos sacerdotibus. et humiliter obedite. et dum trent mundati sūt
Probari etiā potest per lazaram. quem cum dominus suscitasset a mortuis
dixit discipulis suis. soluite eum et finite abire Et quare ipse dominus non
soluit eum a vinculis cordis qui soluerat eum a vinculis mortis. et
quare non iussit mariā et martham sorores eius solvere. vel iudeos
cognatos eius. qui erant ei propinquiores debito naturali. quam discipu
puli domini. Per hoc euidenter patet et probatur quod solis sacerdotibus a domino
data est potestas ligandi atque soluendi. Ecce quanta dei benignitas
tas. et sacerdotum dignitas. quia ipse dominus quandoque per malos bonum
operatur. et hoc ideo ne claves ecclesie a fidelibus parumpendant. quod
si aliqui sacerdotes non habent ex merito. tamen habent ex officio digni
tatis. et si quis sacerdotum indignus sit quod absit. hoc sibi non tibi nocebit.
Ecce quanta potestas vobis sacerdotibus data est. quia lingue
vestre claves celi facte sunt. Bernhardus. Quanta digni
tatem contulit vobis deus. Quanta est prerogatiua ordinis
sacerdotalis. Prætulit vos regibus terre. prætulit vos angelis. tribu
nibus hominibus. immo ut altius loquar. prætulit vos ordinem om
nis et diuinationibus. Sicut enim non angelos. sed semen apprehendit
abrahæ ad faciendam redemptionem. sic non angelis sed hominibus. scilicet so
lis sacerdotibus corporis et sanguinis sui commisit consecrationem. Ho
ta quod ad quinque verba sacerdotis stantis ad altare. et dicentis verba
canonis. Hoc est enim corpus meum. quibus verbis dominus dedit vinum
conferendum in cena prelati. vel in lotionem pedum discipulorum in cena
cum dicebat discipulis suis. Hoc facite quotienscumque sumitis in mea
commemoratione. id est ob mei amoris memoriam. quem exhibui in cruce
passus pro vobis. Tunc enim ut dicit Bernhardus. celi celorum aperuntur
tur. et ipse christus qui est in sinu patris mori veritate dignatur in manu sa
cerdotis. cui virtutes celorum deseruiunt. et panis in altari in verum cor
pus christi. et vinum in eius sanguine conuertitur et transformatur. et sub
medica forma panis totus velatur deus verus et homo. Unde Esa
ias Vere tu es deus absconditus. scilicet in hoc pane. ut medicina sub ne
tula psalmus. Mirabilia opera tua domine. scilicet in hoc sacramento
corporis et sanguinis tui. et anima mea conficit nimis. scilicet creator fit sui crea
toris. et totius creature ipsum perdere vel damnare inconueniens
ens est. unde Augustinus. Sicut patrem interficere filium ipsi
oblatum. sic creatori perdere creaturam inconueniens est. Sicut in

ecclesia reliquie scōz quoz anime in celis sunt condunt. sic ipse xps res
descit in corde digni sacerdotis. Augusti. Elegit et precelegi mihi cor
digni sacerdotis in habitaculū dignū mee māiōis tanq̄ in vase vit
trio Licet vitz sit de vili materia. tamen splendidius ē auro et argē
to Sic sacerdos plucet dignior et maior corā deo oib⁹ homibus regi
bus 2 pncipib⁹ h⁹ mūdi in sua dignitate. vñ hōiādi sunt sacerdotes
q̄bus deus tantam in mundo pre omnibus hōibus contulit grāz et
honorē. vñ dñs Qui vos audit. me audit. et q̄ vos spernit me spernit
Apost. Qui vos turbat. s. indebite iudiciū portabit q̄cumq̄ ē ille
Facha. Qui vos tāgit sacerdotes. offendit pupillam oculi mei Et
dñs in psal. Nolite tangere christos meos. q̄s et pphetas vocat dñs.
Et in pphetis meis nolite malignari.

Egitur de alexandro rege magno q̄ cū venit hierusalē ad ex
pugnandum eam. occurrit ei sacerdos iudeorum in omnia tu
pontificali. q̄siuit rex quis eēt. et dictum ē et q̄ esset sacerdos
altissimi. ipse x̄o descendens ab equo humiliter inclinando honora
uit eū Et sic iudei per eū obtinuerūt grām regis. Quāromagis sa
cerdotes christianoꝝ h⁹ t̄pis honorādi sunt. qz ipse de⁹ honorat i ip̄
cuius camerarij sunt et ministri Salomon Dabit illis scz sacerdotes
tibi⁹ electū dei donum. et fors i tēplo dei altissimi. s. fors duplex. grē
et gl̄ie De sorte grē et glē psal. In manibus tuis fortes mee. i. ordo
do et vita electionis De sorte glē daniel. Strabis in sorte tua in finē
dierum Sapient. Ecce p̄putati sunt. scz sacerdotes inter filios dei.
et inter sanctos fors illoꝝ ē. s. sacerdotū Merito ḡ gaudete et bñdici
te vos sacerdotes dñi dño. laudate et superexaltate eū in secula. quā
vos ad tantam glām elegit

Enit filius hois q̄rere et nō seducere. saluare et non dissipare
re sicut mali plati De q̄bus Sapient. Dux ē iudiciū his q̄
male intrant. durus his q̄ postq̄ intrauerūt male viuunt.
durissimū his q̄ male p̄sunt Tres ei sunt q̄stiones. quō intrasti. quō
vixisti et quō rexisti De p̄mo Amice quomodo huc intrasti nō ha
bens vestem nuptialem. Si forte canonicē intrasti. nō p̄ precum vilo
lentias. non p̄ precū. non p̄ sanguinitatē. adhuc restat q̄ intentōne
aut p̄ charitate aut p̄ cupiditate. Si p̄t̄ deū. faciat q̄ dei sūt. sicut q̄
venit ad for. faciat ea p̄t̄ q̄ v̄it Et ille obmutuit. qz nō p̄cauit sibi
de hac q̄one. qz ocul⁹ ei nō erat simplex. i. intētio. igit̄ totum corp⁹
erit tenebrosū. vñ dñs Mitte eū in tenebras exteriores Secda que
stio sit p̄pter ysaiam. tu q̄s es. q̄si q̄reret. q̄s h. q̄liter vixisti in eccia
tua Si nel q̄s r̄ndere. sequit̄ Apportari te faciam q̄si a portat gall⁹
gallinacius. qui maior ē alijs Et maiores in ecclesia dei iam nihil
faciunt sed minor es Tertia questio sit per hieremiā Ubi ē grex tu
us q̄ dar⁹ ē tibi pecus inclitū. i. valde glōsum Et ne credas deū pos
se dubitare de aliqua oue. dicit enim Adhuc transibunt oues p̄ ma
nus numerantis Si igit̄ non soluz pro vobis sed pro singulis sub

bbb i

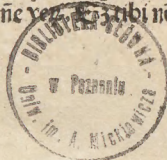
ditis oportet rationem reddere. q̄ durissimū putas iudiciū erit oib⁹
q̄ p̄desunt. Tria sunt quibus optie diaboli vincim⁹. scz ardēs cogi-
tatio. carnis mortificatio. et acuta oratio De p̄mo psal. In medita-
tione mea et ardescit ignis q̄ fugas diabolu fulgura choruscate. ma-
xime si meditationes sunt de passione xpi De sc̄do ap̄ls Lastigo cor-
pus meū et in seruitute redigo De t̄tio aug⁹. Oratio humilis dis-
uinum promeretur auxiliū **L**hristus dicit p̄ ezechielē ad p̄latum.
Speculatorē dedi te domui israel. i. laic⁹ **U**n valde necesse ē vt sint
lucidi pastores. qz nemo potest in speculo speculari lucoso **L**hrist⁹
est sol. pastor debet esse luna. luna enī non habz lumē nisi a sole. ita
sacerdos nō debet recipere decorem a mūdo. s̄ tm̄ a xpo **I**te sacerdos
q̄ pro nummis celebrat. videt dicere cū iuda **Q**uid vultis mihi da-
re et ego vobis eū tradam. ergo nephas ē vendere dñm suū **L**ogita
q̄ p̄m seruus venditor seipsū suspendit **J**udas enim nummos mi-
sit in templū Peiores sunt sacerdotes q̄ denarios pro q̄bus cantant
mittunt in lupanar et in ventrem suum **J**udas semel christum ven-
didit et de hoc penituit. et tu forte multociens vendidisti et non peni-
tes. caue ne desperans teipsum suspendas **B**ernar. **G**entem ante
tribunal iudicis. audietur pupilloz accusatio et grauis allegatio
quoz vixerunt stipēdijs. et nō diluerūt eoz peccata. **A**udi dñz di-
cente. **G**los comeditis petā populi **E**t alibi **P**asce pasce. s̄ non di-
cit vende vnde Item. **O** bone ihu videt petra te p̄strato vniuersi-
tas populi xp̄iam **N**am illi i p̄secutione tua sunt primi q̄ in eccia vi-
dent gerere p̄ncipatū **S**i q̄s de populo deuiat. ille solus perit. s̄ sa-
cerdotis error multos perire facit et etiam non obest q̄ntū in prodest
Bernar. **S**acerdos corpus tuuz efficit q̄ridie sepulcrum xpi. cur
tunc pos tuū egredit falsitas. p̄ q̄d q̄ridie ingredit veritas **C**ur ocu-
li tui vident vanitatē q̄ q̄ridie aspiciunt veritates. **C**ur man⁹ me ex-
tendunt ad illicita et inania. q̄ tenet tenet oīa **C**ur te ingurgitas es
brietate. q̄ totus plen⁹ debes esse bonitate. **R**ogo q̄te vt fugias oēm
vanitatē. ne in futuro p̄demneris p̄ veritatē **L**ato vtiqz grauius ca-
des ab alio q̄nto excellentius pollas dignitatis officio **I**de bernar.
O dñe pastores tui mutati sunt in tōlores. agni in lupos. defensores
in dissipatores. q̄ deberēt eē sobrii: q̄ridie sūt ebrii. q̄ plati: pilati. qui
casti: incesti. q̄ pastores. seductores. **N**onne toriēs repetitum ē. petre
amas me. pasce oues meas. q̄si dicat. nisi me p̄fecte diligas. id ē pl⁹
Qte tua et tuos. nō intromittas te de cura ista. nec tu sacerdos ⁊ ma-
xime pastor. p̄ ouib⁹ p̄ q̄b⁹ effusus ē sanguis meus **B**ernar. **N**ō debz
alioz ducatu suscipere q̄ non vult alios bene viuēdo p̄ire **N**ull⁹ ita
vltipedit officii sui sicut clerici **F**abri et agricolae mane surgunt. sed
non ipsi. dormiunt enī vsqz ad meridiem **B**ernar. **D**e sacerdotibus
miseris p̄dicatorib⁹ locijs. q̄ xpm itez (q̄ntū in eis ē) crucifigunt ⁊ san-
guine testamēti pollutū ducūt **Q**ui manib⁹ pollutis. oculis impudi-
cis. ore venenato. corde impudico. dū ad reuerēdū sacramētū non re-

uerenter accedunt. angelos assistentes offendunt. et de singulari medicina sibi miserabiliter acquirunt etiam dā nationē Lauete vobis prelati. ruli. voratores vt catuli. mortem nō attēditis. q̄ fauorem venditis. Dās nummi. pcurant puuli. s. idiote. irregulares. excommūicant. gēzite. ebrioli. lusores. nunq̄ casti. s̄ incesti. ve vobis. ve et semper ve

7
Dominus transiens de hoc mundo ad patre ecciam. quam suo sacratissimo sanguine redemit fratribus suis. s. sacerdotibus regenda commisit dicens Exiit a patre et venit in mundum. ite relinquo mundum et vado ad patre: vos oues meas custodite p̄ q̄b̄ sanguis meus effusus ē. Quanta sit dignitas sacerdotalis. s. officij et ordiſ audiamus et videamus Quantumcuq̄ enī sit aliis quis bonus. tū nō p̄t p̄ficere cor p̄ xpi nisi ordinatus fuerit. vt officij sacerdotalis exhibeat misterium. dei at̄ ē officium tribuere et benedictiōes **Uñ Aug⁹.** Sacerdotes non p̄tia p̄tute b̄ndicūt. sed q̄ xpi figurā gerūt. et p̄t enī q̄ in ipsis ē. b̄ndictiōis tribuūt p̄titudinem **Q̄ sac̄z** et celeste mysterium. qd̄ p̄ vos p̄t et fili⁹ et spūſact⁹ mirabiliter opat. creſdimus q̄ post deū nō ē tāta grā et p̄tās sicut ē vestra **Uñ Bernar.** Sup̄ p̄tate vestra et tam insigni p̄uilegio v̄io stupet celū. mirat̄ fratremisicit diabolus. abhorret infernus. veretur homo. venerat plurimum angelica celsitudo. q̄ vno eodēq̄ momento de⁹ qui p̄sident in celo. in manibus vestris est in sacrificio Sed vñ hoc dulcissime et p̄ssime s̄clu vt sacerdotes qui sunt vt nos vermiculi et puluis et cinis te p̄tē habere mereant p̄ manibus. p̄t oculis. qui totus et integer sedes ad dexterā patris. qui vnus hore momento a solis ortu vsq̄ ad occasum. ab aquilone vsq̄ ad austrū p̄tō es dñe Certe nō ex debito. non ex merito. sed ex voluntatis tue b̄nplacito p̄parasti te in dulcedie tua pauperi de⁹. s. sacerdoti. Hec ē vere celestis indulgentia. hec ē cumulara gl̄a. hec ē vere supercellēs gratia. sacerdotē teneſre deū in māib⁹. nullis angeloz. nullis archangeloz. nullis spiritib⁹ sed hominibus. non omnibus. sed tm̄ ordini vestro commissam eē credimus celebratiōe tanti mysterij. vt consecrat⁹ in sacerdotēz p̄tōsus idipsum conficiat in altari. quod xps in cena paschali confecit manibus suis In altari quippe sacerdotū ore et manib⁹ p̄ficif ch̄risti corpus. nō creat. nō nascitur. s̄ quod totū in dextera patris est. totū in manibus. totum in ore sumētis. vn⁹ in multis et diuersis **Q̄ sacerdos.** tu es sacer dux. sacra docēs. sacz dās Sacer dux in exhortatione. sacra docens in p̄ticipatōe carnis et sanguis xpi. sacru dās p̄ deo exemplum viuendi ceteris **Uñ** amplius mouearis immo vt magis incalēscas in amorem tui redemptoris. voluit xps vt iugiter cōsleretur per tuum mysterium. quod semel offerbatur i mundi p̄ticiun. et per hennis illa victima viueret in memoria. et semper erit in gloria patris. **Uñ de Moyses** rogauit dominum quondam dicens. **Ostende mihi teip̄m dñe** vt **Uñ** tibi nō solū ostēditur. sed in maſ

bbb ij

ribus tuis se tradit Delectari ergo debes o tu sacerdos et gaudere
in sacramento altaris. in cuius p[re]fessione fidelis miser inuenit i me
d[omi]no patris et filij r[ati]o[n]is sp[irit]us sancti a[sc]ensib[us] ex omni latere supernis ordi[n]i
bus sacram[en]tu[m] p[ro]notabile mysteriu[m] superexcellens gl[ori]e. vid[et] et sentit sa
cerdos filiu[m] dei f[ra]trem suu[m] et amantissimu[m]. e[st] veraciter carne et sanguis
nem tenet. vñ psal. Narrabo inq[ui]t nom[en] tuum fratrib[us] meis Quid
et sentit sp[irit]us sanctu[m] a p[re]te et filio. p[re]cedete. domesticum et focu[m] factu[m]
re et disp[en]sato: e[st] suu[m]. q[ui] ipse vere p[ro]solator: e[st] penitentiu[m]. et a d[omi]no uocatus
o[mn]i in f[er]uorantiu[m] Quidet v[er]u[m] deu[m] et sentit sp[irit]ualit[er] a[n]gelos et omnes
celi celoz senatum sibi applaudate. et vt p[ro]ciuis eoz ascribi mereat
Ibiq[ue] celebrat familiare colloqui[u]m inter deum et moysen amicu[m] su
um. i. fidel[em] mist[er]i. Pensa igit[ur] ingiter. amplectere suauiter. repon[er]e. si
deliter q[ui]d audis. q[ui]d agis. qui d[omi]n[u]m legis. quid tenes Lix sepulchrum
xpi. patena lapide suppositu[m]. corporale sudariu[m] Substracto r[ati]o cor
poralia lintheamina. q[ui]bus inuolut[us] fuit xps significat. Hostia qua[m]
vides non est panis. sed caro et sanguis eius qui pep[er]dit in cruce. p[ro]
mundi vita Jam oculis tuis vides panem angeloz qui necit p[ro]p[ri]e
trescere. non va d[omi]n[u]m in celsus. sed ducet te in excelsum. illuc reducet
te vñ retrahit imagin[em] Hoc itaq[ue] sacram[en]tu[m] ab eterno in celo reposi
tu[m]. s[ed] diabolo penitus celatu[m]. p[ro]phetis quib[us]d[am] reuelatu[m]. sollicitu[s]
d[omi]n[u]s r[ati]o sanctitati vestre e[st] traditu[m] r[ati]o per o[mn]ia donatu[m]. Quis vidit talia
videat oculi ne mir[et]. q[ui] omnia sicut voluit fecit Sacerdotes q[ui]
tum e[st] q[ui] in eluati[one] manuu[m] v[est]rar[um]. capita regum inclinantur. q[ui]
reges et regine vobis munera offerunt Dis eccl[esi]a vos patres p[ro]fite
tur et expectat infelices In quoz p[ro]p[ri]e legiati amoris premiu[m] datu[m] e[st] et
dicitu[m] e[st] ap[osto]l[is] Quodcu[m]q[ue] ligauerit[ur] sup[er] terra[m]. r[ati]o. P[er]fate q[ui]ntu[m] e[st] hoc
maximu[m]. s[ed] si ad legatione[m] a[n]geloz ascensus ho[m]i[n]u[m] expectaret. q[ui]ntus
ergo e[st] ad arbitriu[m] ho[m]i[n]u[m] ascensus inclinat[ur] a[n]geloz Audite vestri
officij dignitate[m]. cautela[m] et const[an]tia[m]. cu[m] dixit elegi vos r[ati]o. officiu[m]
vt cum dixit eatis. cautela[m]. vt cu[m] dixit. fructu[m] afferatis. const[an]tia[m]
vt cu[m] dixit. fruct[us] v[est]er maneat Vobis eti[am] dicitu[m] e[st] Ite in orbem
vntuersum. r[ati]o. Electi g[er]itis vt eatis. ergo periculosu[m] e[st] vobis sta
re. periculosissimu[m] sedere. periculosissimu[m] est iacere.

Recordor me legisse q[ui] accidit in burgundia. cum sacerdos
q[ui]d[am] veniret ad sinodu[m] t[ra]nsiens p[er] mediu[m] nemoz. obitu[m] ha
bitu[m] diaboluz in figura ho[m]i[n]u[m] t[ra]nsfiguratu[m]. quem cum salu
tasset tradidit ei littera[m] quandam clausa[m] tradenda[m] episcopo et vni
uersis rectorib[us] in illa sinodo p[ro]gregatis. Quam cu[m] aperuisset ep[iscopu]s
copus in p[re]s[en]tia o[mn]i[n]u[m] fecit legi Tenor at illius littere erat iste Rectoz
res tenebraz rectoribus ecclesiarum salutem. Mandamus vobis
q[ui] multum diligimus vos. quia quodcu[m]q[ue] vobis committitur. ad
infernum cum magnis glomerationibus destinatis Item alibi dic
tum fuit episcopo peruerso a xpo d[omi]no Q[ui] michi reduces animas q[ui]

cum prauo exemplo damnificasti. Ber. Timeant clerici ministri ec-
clesiaꝝ. qui in terris res sanctoꝝ quas possident tam inique gerunt.
vt stipendijs que sufficere debeant minime cōtenti. supflua quibꝫ ege-
ni sustentari deberēt. in pietate sacrilegij sibi detinent. ⁊ in vltis su-
perbie atqꝫ luxurie victum pauperū cōsumere non verentur. duplici
iniquitate peccātes. scz ⁊ qꝫ aliena diripiunt. ⁊ sacris in suis vanitatis
bus ⁊ turpitudinibꝫ abutunt. Deu hodie nō pascunt pastores oues.
sed seipfos ppter quod cōminatur eis dñs damnationē. Ezechielis
p̄lij. Ele pastoribꝫ hierusalem. quia pascebāt seipfos. non oues pas-
cantur a pastoribus a quibus pasci deberent. vñ Bernhar. Loue-
nit bonitas amabilem. scientia discibile. disciplina ymirabile red-
dunt. Scientia ⁊ disciplina bonitatem attrahunt. scientia corrigit
et disciplina pascit. Debet autē quilibet prelatus ⁊ religiosus ⁊ cle-
ricus qui alijs p̄est sollicitus esse quō deo placeat in puritate cons-
scientie. Bernhar. Manducare spūaliter corpus christi. est passio-
nis ⁊ redemptionis eius attentius recolere sacra beneficia ad lumen
dum suauiter in conscientia. ⁊ recolendū fideliter in memoria. Aug.
Quotidie corpus christi sumere non laudo nec vitupero. Hoc est
signum sepe cōmunicandi. cum de p̄ceptione huius sacramenti t̄i-
mor seruilis minuitur. ⁊ incendiū charitatis plus augmentatur
Sed per hoc aliqui retrahuntur cum de cōmunionē deuotionē et
consolationē singularem non ita p̄cipiunt prout eis beneplacitū fos-
ret. Et h̄ij magis sua q̄ dei sui vident q̄rere

o
Generabilis sanctitudo manū sacerdotum. O felix ex-
citium. o mundi vere gaudium. vbi ima summis summis
iunguntur. cum xps tractat xpm. sacerdos dei filium. tibi
delitē sunt esse cum filijs hominū. vnde Petrus in canonica. Vos
estis genus electum. regale sacerdotium. gens sancta. populus acq̄-
sitionis. Augustin⁹. Vos estis inquit genus electum. non solum ele-
ctio ne t̄p̄alis p̄lationis. sed vt spero electionis eterne p̄destinationis
vnde Apostolus. Elegit eos ante mundi cō-
stitutionē. qui nondum erant nisi p̄destinati. Augustin⁹. Quō elegit eos ante mundi cō-
stitutionē. qui nondum erant nisi p̄destinando. Gregori⁹. P̄de-
stinationo nihil aliud est q̄ gratie presentis ⁊ glorie future preparatio
Augustin⁹. Quattuor em requirunt p̄rie ad preparationē gratie
presentis ⁊ p̄destinationē glorie future Prīmū est voluntas tribue-
ris. secundū est libertas voluntatis. terciū est p̄destinatio nō exi-
stentis. quartum est meritum accipientis. alioquin nec gratia in pre-
senti. nec sequetur gloria in futuro. Unde apostol⁹. Quos p̄sciuit
bos ⁊ p̄destinauit cōformes fieri ymagini filij dei. scz sacerdotis
in tanti misterij ministerio. Idem. Quos p̄destinauit bos ⁊ voca-
uit. ⁊ quos vocauit bos ⁊ iustificauit. ⁊ quos iustificauit illos ⁊ mag-
nificauit. Glosa. In p̄destinatione est gratia. in vocatione potens
tia. in iustificatione leticia. in magnificatione gloria. Unde vos sa

cerdotes estis genus lectum

Augustin⁹. Presbiter sine sacerdos. sicut deus te elegit et precelegit reddere rōem villicatiōis tue. in quā vel quod tu in hoc seculo eligeris. dum deus electionē a te requireret. non est dubium dare. an sacerdos sit angelus an dyabolus. Si vixerit in castitate corporis et anime et humilitate est angelus. Si vixerit e converso est peior dyabolo. et hoc est horribile valde malis presbiter⁹. Presbiteros considerate vestre dignitatis dulcissime excellentiā. quia dñs vos ditavit pre omnib⁹ creaturis. Honorādi sunt qui pe presbiteros. quibus dñs tantā in mūdo pre omnib⁹ contulit grām et honorē

Apientia. Ecce cōputati sunt. scz sacerdotes inter filios dei. et inter sanctos sois illoz est. scz sacerdotū. **Verito g⁹ gauz** dete et benedicite vos sacerdotes domini dño. laudate et susperexaltate eum in secula. qui vos ad tantā dignitatē et grām elegit. **Et grās agite** ei pro tantis beneficijs pñtib⁹ pteritis et futuris. et eternalib⁹ temporalib⁹ et spūalibus. et rogate suppliciter dicentes. **Confirma hoc deus** qd operatus es in nobis per immensaz grām tuā in presenti. et presta vt cum omnib⁹ nobis cōmissis et omnib⁹ fidelibus. et cum omnib⁹ sanctis et angelis tuis in futuro in regno celoꝝ cōfiteamur nomini tuo sancto. et gloriemur in laude tua in eternū

Dominus noster pontifex de vestibus sacerdotalib⁹ mysticā vt summ⁹ sacerdos camisiā induit in almo vtero. scz beate virginis marie. **Vinistri vero iudeoꝝ** dederunt ei amictū alapis contextū. **Herodes albam.** quādo illūsit eum alba veste indutum. **Vinistri pilati cingulum** quādo flagellis ceciderunt eum. **Dederunt ei pbanonē.** quādo ligauerūt eum ad columnā. stola spūtis contextā. **Lasulam.** quādo induerunt eum veste purpurea dicentes **Aue rex iudeoꝝ.** **Lanceā** pro baculo. **Crucem** p sede episcopali **Spineam coronā** pro infula. **Clauum** in pedib⁹ pro sandalis. **Clauos** in manibus pro anulo et cirothecis. **Sicq⁹ ornatus** pontifex noster primo templū aspersit. missam cantavit. **Heli heli.** postea indulgentiā dedit dicens. **Pater** dimitte illis. et. **Prelati temere** credunt sibi cuncta licere. **Credidit** et caiphas omne nephas sibi pphas. **Ue mi sero mundo.** ve primo. ve secundo. **Ue per pontificū** dedecus horrificum. **Pontifices muti.** de iure suo male turti. **Quāuis cornuti.** non audent cornibus vti.

Ora sex vicibus fudit xps sanguine suoz pro nobis. **Primo** in circūcisione. et hoc fuit nostre redēptionis initium. **Secūdo** in orōne. et hoc fuit nostre redēptionis desiderium. **Tercio** in flagellatione. **Quarto** in coronatione. et hoc fuit nostre redēptionis meritum. quia liuore eius sanati sumus **Quinto** in crucifixione. et hoc fuit nostre redēptionis precium. tunc em que non rapuit et soluit. **Sexto** in lateris apertione. et hoc fuit nostre redēptionis sacra

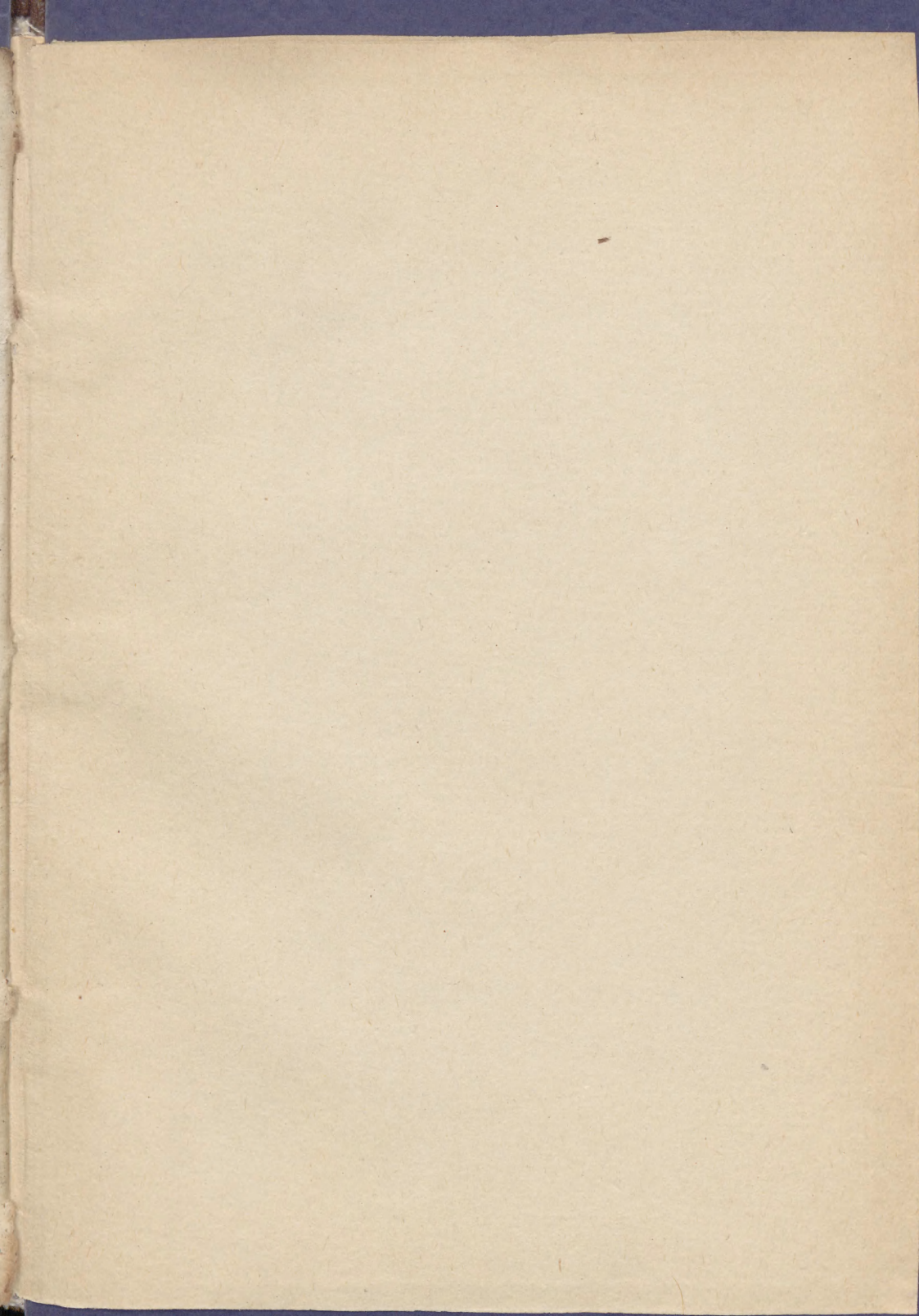
m. m. quia inde exiit sanguis ⁊ aqua. Sanguis in remissionē pec
catorū. aqua ad lauacrū baptismi sacrificandū

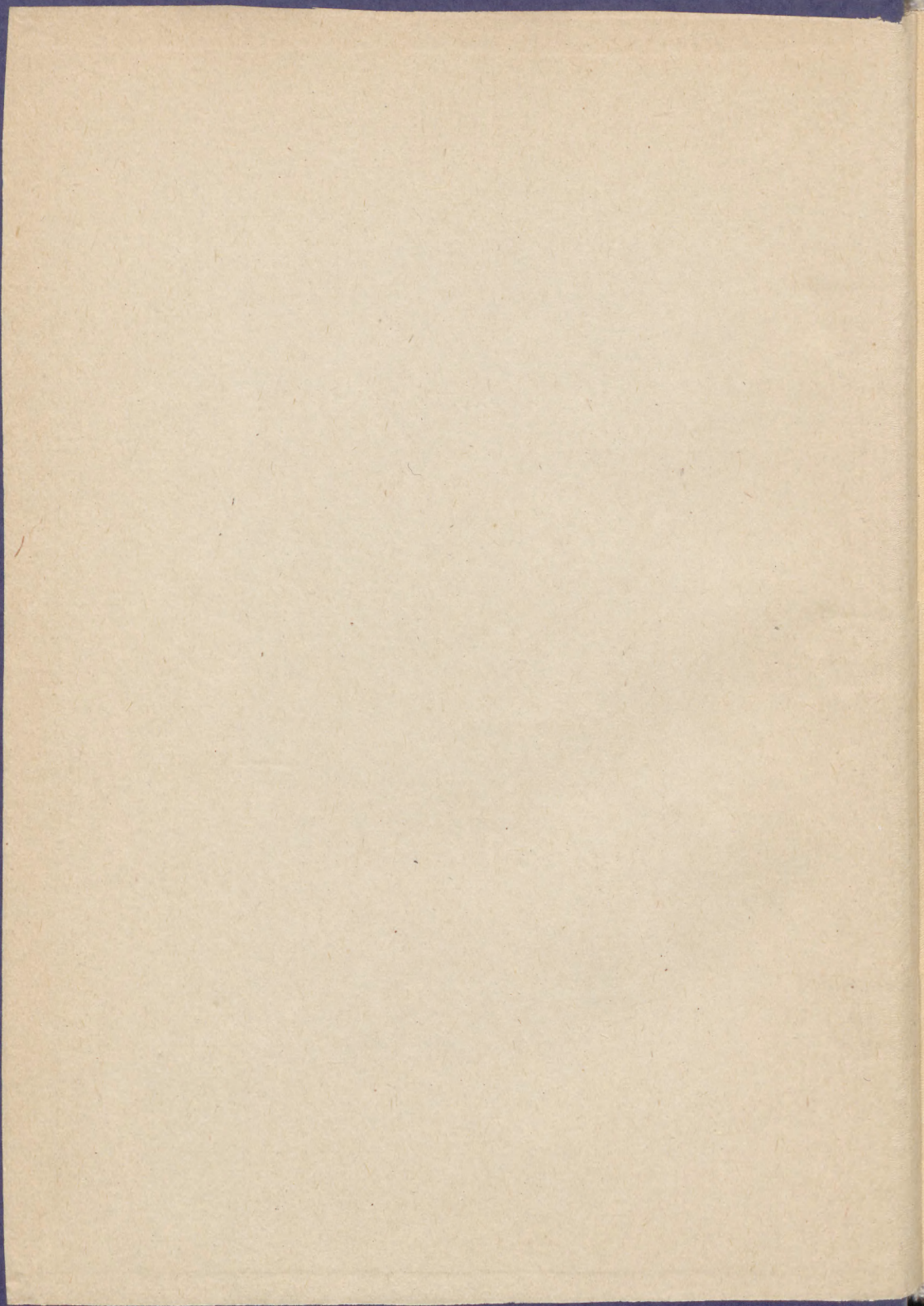
Finit stella clericorū feliciter

In laudem libelli

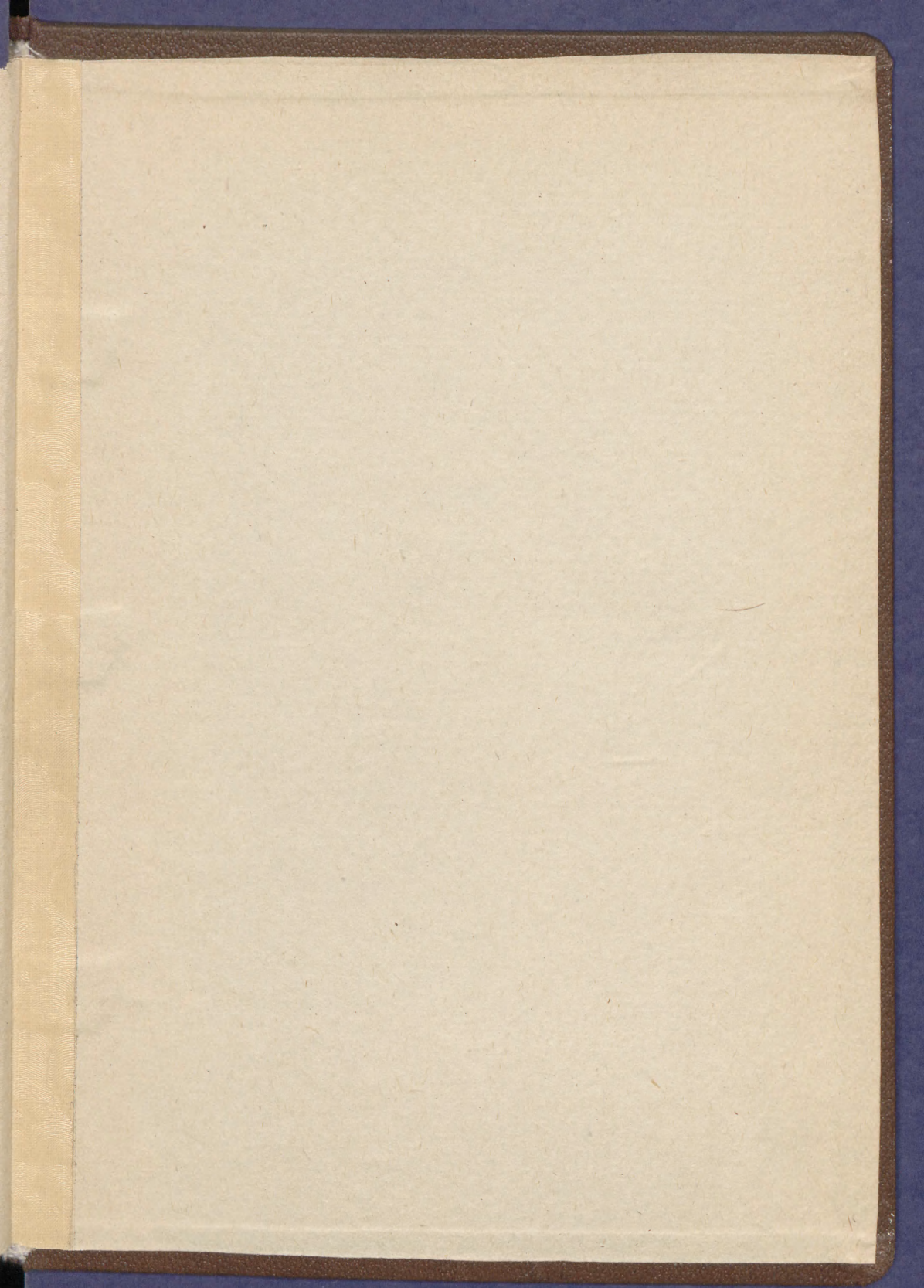
Aspice presentis o clerice dicta libelli
Nomen pastoris quisquis habere voles
Terrenis nunq̄ vel paucum rebus ad here
Hunc mundū spernens. celica sola pere
O quanta mentis acie ppendere debet
Is. qui pastoris accipit officium
Ne pro diuitijs curam sibi vendicet ipse
Et non vt populo dogmate subueniat
Crede. tuo dabitur merces condigna labori
Apre si p̄rium reueris ipse gregem
Illicitus si cecet amore diuitiarū
Letheas ditis ingrediere domos
Labitur ex vero si quis tuus agnus ouili
Ad xpi caulam dulcius hunc reuoca
Vernus pastor oues ad summū ducat ouile
Terrenos cum artus spiritus exuerit

BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU

Inc. 15. 6

INKUNABURY